

SKIRIU JURGAI IR VISIEMS, KURIE ESATE
PIRKEŲ BILIETĄ Į VIENĄ PUSĖ.

KILTŲ NUOMA

VIENAS, DU, TRYS, KETURI, PENKI. Jie įvirsta vidun kvatodamiesi, nuo kūnų sklinda prakaito, alaus kvapas ir kvepalų aromatas. Nedidelėje patalpoje ir jiems, ir jų kvapams ankšta. Vienas neatsargiai atsiremia į ratukinę drabužių kabyklą kairėje ir ši kiek parieda, kitas krūpteli petimi užkliudęs ant sienos kabantį manekena, papuoštą *Douglas* kiltu, *Prince Charlie* švarkiuku ir varlyte. Savaitgalį vestuvės, jiems reikia kiltų.

– Kuo galėčiau padėti, ponai? – Anabelė lėtai pakyla nuo kėdės patalpos gale. O tada sušunka garsiau: – Eva!

Ji nemoka ištarti mano vardo taisyklingai – Ieva. Nėra reikalo šaukti – jau stoviu pusrūsio laiptų viršuje. Užlipau vos išgirdusi, kad turime daugiau nei vieną klientą, matyt, reikės pagalbos. Matau, kaip ji lėtai nusiima metrą nuo kaklo ir atsargiai už segtuvų pastumia prakąstą kietai virtą kiaušinį.

– Eva, gal paimtum šį vyriškį?

Man patinka britų tiesmukumas – jie „ima“ autobusus, žmones ir nuotraukas.

Mielai *paimsiu* bet kurį – vis šiokia tokia įvairovė. Nors balandį jau prasideda *high season*^{*}, vis dar daugiau laiko praleidžiu pusrūsyje valydama kiltus, nei aptarnaudama juos dėvėsiančius džentelmenus. Nuo rudens, kai čia ėmiau dirbti, klientų antplūdį mačiau tik per žiemos šventes. Be to, *gentleman*, kurį Anabelė man rodo, neblogas. Aukštas tamsiaplaukis rudomis akimis. Jo kilto dydis – 34 (nuspren-džiu, kad jam tiek ir metų). Atsargiai pamatuoju krūtinę – 42. Mano mėgstamiausias vyriško švarko dydis. 40 dydį dėvi jauni ir neaukšti vyrai, o 44 – stambūs ir raumeningi, tokie gabaritai mane gąsdina. Kai lovoje jie atsuka nugarą, jautiesi kaip palikta už miesto sienos.

Šitas vyras – tobulas. Rikiuoju jo apimtis skiltyje žemyn greta kitų jo draugų matmenų, viršuje užrašiusi vardą ir kilto modelį. *Mr. Marques*. Jis dėvės *Black Shadow* – visiškai juodą kiltą, sukurtą mados dizainerių, nenurodantį jokio klano. Ponas Markesas užsienietis, jam tas pat. Jis šneka su akcentu. Mudu jau turime šį tą bendra.

Norėčiau kuo ilgiau jį matuoti. Jo batai standartinio de-vinto dydžio, reikės pavargti, kol rasiu mažai avėtus. Gal jam reikėtų marškinių? Taip! Pasisiebiu ir atsargiai ma-tuoju kaklą, slapta uosdama kremą po skutimosi. Baigta. Pasisuku į kitą klientą.

Nulipusi į pusrūsį vis dar galvoju apie poną *Black Sha-dow*. Įsivaizduoju, kaip liečiu jam pakaušį, kaip trumpai

* Darbymetis (*angl.*).

kirpti plaukai duria į delną. Prisiminimuose jo galva tobulos formos, o profilis kaip graikų dievo. Prisipažįstu: nelabai žinau, kokie tie graikų dievai, bet man atrodo, kad jis tikrai į juos panašus.

Užsisvajojusi imu viršutinį kiltą nuo krūvos, suverstos ant patriušusio samaninio fotelio, ir išskleidžiu ant lyginimo lentos. „Ar žinai, kaip jie dėvi kiltus?“ – šitą klausimą išgirdau pirmą darbo dieną. Numaniau, dabar – jau žinau.

Vedžioju garinio lygintuvo galvutę aukštyn žemyn kildo klostėmis ir uodžiu jį dėvėjusių nepažįstamų vyrų kvapą. Priekyje apie vidurį balkšva dėmė. Tokiems atvejams turim purškiklį su vandeniu ir muilu. Purškiu, patrinu šepetėliu – atsargiai, kiltai brangūs. Lyginant iš gerosios pusės, garas išlaisvina civilizuoto pasaulio kvapus: viskis, cigarai, jautienos kepsnys, sriuba, *eau de cologne**. Taip kvopia žmonės, kurie linksminasi iš širdies.

Baigusi sulankstau, susegu ir kabinu ant metalinio pakabo su spaustukais. Paėmusi maišelį su plastikiniais kubeliais, ant kurių užrašyti dydžiai, ieškau tinkamo. *Thirty eight, thirty eight*, kartoju mintyse. Ir greitai pasitaisau: „Trisdešimt aštuntas.“ Pakabinu ant stovo su švariais kiltais, tušti pakabai suskamba kaip karvių varpeliai kalnuose. Aš vėl išsigalvoju, čia kalnuose esu mačiusi tik avis.

NUO FOTELIO NURENKU kiltus ir jame įsitaisau – pietų metas. Išsitraukiu sumuštinį ir atsiverčiu knygą.

* Odekolonas (*pranc.*).

– Eva! – girdžiu iš viršaus.

Su sumuštiniu lipu į viršų ir atsisėdu ant viršutinio laiptelio. Anabelė nori pasišnekėti.

Nebūna dienos, kai ji nenorėtų ko nors papasakoti. Už akinių stiklą Anabelės akys smalsiai stebi mane, ji rodo man auksinį žiedą su nedideliu akmeniu, regis, tuoj dės jį į voka.

– Sužadėtuvių žiedas, – sako. – Siunčiu jį atgal Maiklui, buvusiam Reičelės vaikinui. Pinigų jis turėjo kaip šieno, bet dukra jo nemylėjo.

Anabelė atsidūsta ir tiriamai žiūri į mane. Norėčiau numanyti, kiek kainuoja žiedas, kad žinočiau, ar verta ją užjausti, netekus turtingo žento.

– Žinai, Juenas sakydavo, kad Maiklas yra vienintelis vyras, kuris iš arti atrodo žemesnis nei iš tolo, – juokiasi ji.

Veidas paminėjus sūnų kaip visada nušvinta. Priešingai, nei kalbant apie dukrą. Dažnai, lyg dėl to, kad nepamanyčiau ko negero, ji sušunka: „Ak, ką be jos daryčiau!“ Neįsivaizduoju Anabelės sutrikusios.

„Mano vaikai gimė iškėlę kumščius“, – mėgsta kartoti ji ir sugniaužusi plaštakas iškelia tvirtas rankas – rodo kaip. Ji mano, kad jeigu jau ko nors nori, turi pats pasiimti. Ant dešinės rankos ji mūvi du žiedus – sužadėtuvių ir vestuvių. Anabelės vyras („Mano Viljamas“, – sako ji) mirė prieš pusantrų metų.

Šiandien ji susisegusi šviesius plaukus į netvarkingą mazgą – taip moterys atidengia kaklą, o nutrinti sidabriniai jos *Prados* sportbačiai kontrastuoja su rožinėmis kojineis.

Veide jau ryškėja vertikalios raukšlės, nors jos dar menkutės, plačios šnervės ir šiek tiek ironiška šypsena – pirmą kartą ją pamačiusi pamaniau, kad niekada nesusidraugausim.

Suskamba varpelis ir pro duris įeina šeima – tėvai su dviem vaikais. Priešpiečiai baigti, dėžutę su puse sumuštinio pastumių prie sienos. Berniukui ir jo tėčiui reikės kiltų.

– Kokį rinkiesi, mielasis? – klausia graži tamsiaplaukė vyro.

Ji stambių kaulų. Tiesus, šviesus žvilgsnis, akių kontūras ryškiai apvestas. Man ji panaši į veislinį arklį, netgi greičiau į lenktyninį žirgą.

– Man tas pat, kokį sijeną segėti, – atsako vyras. – Aš anglas, – paaiškina.

Nesuprantu, ar jis čia juokauja. Ir prie jausmo, kad dar daug ko nesuprantu, jau pripratau.

Mes jiems siūlome pilkų kiltų juodais langučiais – *Grey Shadow*. Tokių turime visokių dydžių, net ir vaikiškų. Neutralių spalvų kiltai anglams paprastai patinka. Anabelė įspraudžia vyrą į 40 dydį ir, užsegusi kilto diržus, igrūda smilių jam tarp pilvo ir kilto.

– Neveržia?

Benetų šeima į vestuves eis *a week on Saturday* – ne šį šeštadienį, o kitą.

– Ar jau turi suknelę? – Anabelė kalbina mergaitę, kol ieškau mažulyčio kilto vos ant kojų pastovinčiam jos broliukui.

– Taip! Baltą su sidabrinėmis žvaigždutėmis! Ir dar turiu prie jos derančius blizgančius batelius! – jos akys švyti, mergaitė jau mato save šventėje gražesnę už nuotaką.

Atsargiai apjuosiu berniuką kiltu. Pusantrų metų bamblys netvirtai stovi atkišęs pilvuką – dar ne visai išlaiko pusiausvyrą. Velku švarkelį. Atsargiai ieškau jo plaštakų rankovių tunelyje. Kai jas ištraukiu, akimirką palaikau šiltus minkštus delniukus. Jis nedrąsiai man nusišypso. Mudu panašūs – dar ne visai gerai mokam kalbėti.

– Mama, žiūrėk, žiūrėk! – sesuo nenuleidžia susižavėjusio žvilgsnio nuo broliuko.

– Nusišypsok, branguti, nagi, – išžvejojusi telefoną iš didžiulės rankinės mama bando nufotografuoti mažylį.

Šis nusišypso treniruoto angelo šypsena ir ima muistytis ankštuose drabužiuose. Padėjusi rankinę ant grindų, mama man padeda išvaduoti vaiką. Nuo jos dvelkia kvepalais ir geru gyvenimu. Prasegtoje rankinėje matyti didžiulė piniginė, nemaža užrašų knygelė ir kas ten dar? Gal žurnalas?

Norėčiau patyrinėti ponios Benet rankinę, tada gal sužinočiau, ką reiškia būti gimusiai čia, turėti vyrą, du vaikus, namus. Giminaičius, į kurių vestuves gali eiti. Darbą, kuriame gali atsistoti ir kuriame žmonėms iš tiesų įdomu, ką tu pasakysi. Keista, bet dar nė metų nepagyvenus svetur užsimiršta paprasčiausi dalykai.

– BENETAI MAN PATIKO, – sako Anabelė vėliau.

Aš šveičiu batus ir rikiuoju pagal dydį į lentynėles. Kai visus nublizginu, jie nebetelpa.

– Aha, mieli vaikai, – atsakau, stengdamasi kuo tvarkingiau sutalpinti batus.

Gal šonais? Atrodo ne kaip.

– Ar šiandien kur nors eisi? – smalsauja Anabelė.

Šiandien penktadienis, diena, kai visi eina *out* – į aludes, kazino, klubus, vakarėlius. O gal Anabelė, visai kaip aš, irgi galvoja apie mergaitę puošnia suknele. Pas Anabelę ateis sūnus, per pietus ji nupirko menkių ir jau papasakojo, kaip jas keps alaus tešloje.

– Galbūt.

Vakare eisiu į kiną. Rodo danų filmą su mano mylimu aktoriumi. Žmonių bus mažai (britai negali pakęsti titrų), o man būtina pažiūrėti į kieno nors kito gyvenimą. Mano neįdomus net man pačiai.

PREKYBOS CENTRE „TESCO“, į kurį užsuku pakeliui namo, akcija: dvi bulvių traškučių „Pringles“ pakuotės už vienos kainą. Imu du kartoninius cilindrus. Ieškodama traškučių *salt and vinegar* nuverčiu keletą pakuočių.

– Prašom, – išgirstu už nugaros.

Vyriškis iš šiandienos triukšmingos kiltų ieškojusios draugijos atkiša man raudonus *original* skonio traškučius. Britai tokie paslaugūs, jau turėčiau būti prie to pratusi, bet vis dar stebiuosi.

Padėkoju ir akies krašteliu dairausi, ar kur nors nematyti pono *Black Shadow*. Nenorėčiau jo sutikti čia, netoli kiaušinių ir sūrių lentynų. Būtų blogas ženklas. Jo nėra. Žinoma, greičiausiai jis jau namie, įsitaišęs prie televizoriaus, atsikimšęs butelį alaus, valgo iš pakuotės. Kriauklėje

stovi vienas neplautas puodelis nuo rytinės kavos, o šaldytuve – butelis vyno, ne, ne vyno, kam jam vynas, turbūt yra sviesto ir sūrio. Ir galbūt čioriso, juk Markesas greičiausiai ispanas, kaipgi be ispaniškos dešros. Butas apkuistas, po jį vaikšto su batais, matyti, kad trūksta moteriškos rankos.

Vakare man patinka eiti namo pėsčiomis. Dandì – nedidelis miestas. Turbūt yra rajonų, į kuriuos pėsčiomis nenukeliausi, bet aš gyvenu prie universiteto, Vest Ende, beveik centre. Nors čia ir nesimokiau, man patinka galvoti, kad vis dar esu studentė. Rytai į darbą visada važiuoju autobusu, kad nepavėluočiau. Kartais pasiseka. Autobuse lipu į antrą aukštą ir žiūriu į upę. Ten dažnai sutinku ir Aną – merginą, kuri dirba netoli manęs, tatuiruočių salone. Žinau, kad ji Ana, nes šiandien pirmą kartą pasisveikinom.

Pakeliui namo prie galerijos benamis už svarą man bando įsiūlyti žurnalą:

– „*Big Issue*“, *miss*?

Žurnalo man nereikia, net jeigu čia ir „Didysis reikalas“. Duodu jam bulvių traškučių – juk buvo du už vieno kainą, mėgstamiausius su druska ir actu jau beveik suvalgiau. Jis pavadina mane *darling* ir palinki gražaus vakaro. Einu namo jau būdama *brangutė* kone už dyką.

PIRMADIENĮ ŠALIGATVIAI prie barų smirda. Pakeliui į autobuso stotelę suskaičiuoju tris vėmalų balas. Iki pietų vyrai patinusiais veidais turi gražinti savaitgaliui išsinuotus kiltus. Nespėju nusivilkti viršutinių drabužių, o pro

duris įžengęs pagyvenęs ponas jau duoda man juodą drabužių maišą, kuriame skimbčioja pakabai.

Atsegu maišą, patikrinu, ar abu batai, ar nepamestas plastikinis peiliukas juokingu pavadinimu „skin du“*, kurį škotai kišasi į dešinę kojįnę, ar nepamestos kiltų spalvų juostelės – *flashes*, prilaikančios kojines. Apžiūriu prakaitu permirkusias kojines ir juokingą kailiuku puoštą odinę rankinę – *sporrان*. Iš jos ištraukiu gertuvę ir gražinu ją vyriškiui. Jis nusišypso.

– Kuo jūs vardu, pone?

Žinau, kad Stiuartas, bet pasitikslinu. Nenoriu padaryti klaidų. Anabelės nėra, visas nuomos punkto įvaizdis laikosi ant manęs. Atiduodu jam užstatą – dvidešimt svarų grynaisiais.

– *Cheers pal,*** – sako jis.

Išsiskiriame, diena prasidėjo. Suskamba telefonas.

– „Anabelės kiltai“, laba diena, – sakau, žiūrėdama, kaip metalinės lauko žaliuzės, kurias ką tik buvau pakėlus, su trenksmu leidžiasi žemyn.

– Labas, čia aš, – Anabelės balsas. – Sugedo mano mašina, laukiu meistrų. Pabūsi šiandien viena?

– *No problem*, – sakau. Man tikrai jokios bėdos, bus tik ramiau.

Prieš pat vidurdienį pro duris įeina jis. Nebuvau tam pasiruošusi – Ponas *Black Shadow* susiglamžiusiu veidu ir patinusiais paakiais. Virpančiais pirštais patikrinu jo daiktus,

* Geiliškai *sgian-dubh* (/ˌski:ən ˈdu:).

** Ačiū, drauguže (*angl.*).

slapčia įkvepiu jo kvapo, kurio prisigėrę visą vakarą dėvėti vilnoniai drabužiai. Kai pakeliu akis, mūsų žvilgsniai susitinka. Jis sako:

– Iš kur tu? – nekenčiamas klausimas jo lūpose skamba bemaž kaip kvietimas šokti.

– Iš Lietuvos. O tu? – tyčia neklausiu, ar žino, kur Lietuva.

Jis ne toks, kad nežinotų.

– Aš portugalas, bet mano žmona iš Edinburgo, ten ir susipažinome, kartu studijavome. O šitoj skylėj užtrukom, nes ji pradėjo verslą – tiekia maistą vakarėliams; ir, nori tikėk, nori – ne, jai sekasi. Mums sekasi, – ponas Markesas šiandien šnekus, akcento beveik negirdėti.

Randu jo užsakymo formą ir sakau, kad negalėsiu atiduoti užstato, nes jo draugai dar negražino kiltų, o jis kortele mokėjo už visus. Norėčiau, kad čia būtų Anabelė, ji ištartų tuos žodžius ne į jo batus kaip aš žiūrėdama, o žvelgdama jam pro dešinę ausį.

– *For fuck's sake!**

Nė nesukrutu. Kaip užkeikimą kartoju *sorry*. Kol išlydžiu ne savo Markesą pro duris, spėju bent triskart atsiprašyti. Tikiuosi, kai jis grįš (sakė, rytoj), tupėsiu ramiai pusrūsyje ir tvarkysiu kiltus škotų užpakaliams.

VĖL SUSKAMBA TELEFONAS. Pakėlusį ragelį klausausi keistai kapotos kalbos ir stengiuosi atpažinti žodžius.

* Po velnių! (*angl.*)

Išgirdusi „kilt“, šaunu pirmą klausimą: „Kokio rašto norėsite, pone?“ Išgirdusi žodį „liepa“, klausiu: „Kada liepą?“ Galiausiai vyrui iš šiaurės perskaitau visą jo užsakymą:

– *Grampian* kiltas, 32 dydis, švarkas – *Prince Charlie*, 40 dydis, batai 9 dydžio.

– Ačiū, – sako jis.

– Parinksime kremines kojines, juostelės prie kojinių bus tamsiai mėlynos, varlytė – juoda.

– Nuostabu.

– Dar gausite rankinę ir peiliuką.

– Puiku, labai jums ačiū.

Nuostabiausia, kad vyras iš tiesų atrodo susižavėjęs.

– Gal galėtumėte pasakyti vardą ir adresą, pone?

– Greihamas Erkartas, „Hils“ viešbutis, Galaklanas...

– Gal galėtumėte paraidžiuoti?

– U-R-Q-U-H-A-R-T...

Aš jau mačiusi tokią pavardę. Dar pernai būtų atrodžiusi prancūziška. Paprašau pašto kodo.

– H-P 7.

– H-B 7?

– Ne, H-P...

– A! H – kaip Haris, P – kaip Poteris?

– Taip, Haris Poteris septyni, – girdžiu ir, net jo nematydama, suprantu, kad šypsosi.

Šypsausi ir aš. Tarsi matau, kaip ant telefono laido užsimezga mažytis draugystės mazgelis. Padėjusi ragelį, nuo sienos nusikabinu kalendorių ir jame susirandu nuotrauką su Erkarto pilimi. Rugpjūtis. Žydras dangus virš Lochneso

ir žalia žolė – škotiška vasara. Turiu ten nuvykti. Gal net pamatysiu savo poną Erkartą, vilkintį kiltą ir grojantį dūd-maišiu.

PUSĖ ŠEŠIŲ. Nuo pietų lyja, o vienas mano batas leidžia vandenį. Tikiuosi, kol reikės eiti namo, lietus liausis. Pras-toje šviesoje visi kiltai melsvai ir žalsvai pilki. Tokios pat spalvos kaip mano nuotaika.

Atsidaro durys ir pro jas įžengęs vyras purvinais batais atsineša aludės kvapą. Ponas Benetas. Prisimenu jų vardus, veidus ir jų kiltus. Jis sako norintis atšaukti užsakymą, nes žmona jį paliko. Aiškina, kad juodu jau kurį laiką nesutarė, bet dabar viskas jau tikrai baigta. Ji susikrovė daiktus, pasi-ėmė vaikus ir išėjo iš namų. Jie neis į vestuves.

– Atsiprašau, – sakau, – bet užstatas negražinamas.

– Nieko tokio, – sako jis.

Jis tik norėjo perspėti, kad neateis penktadienį pasiim-ti kiltų. Platus jo veidas patamsėjęs nuo barzdos, o akys plaukia skystyje, kurį jis turbūt jau porą dienų pilasi į ger-klę. Vestuvių nebus. Nebus nei bendrų pusryčių, iškylų, nei barnių. Matau mintyse poną Benetą virtuvėje – skrudinasi batoną pietums. Jam reikės viską pradėti iš naujo. O galbūt jau pradėjo.

Seku akimis plačią pono Beneto nugarą jam einant pro duris. Galvoju apie didžiulę jo žmonos rankinę ir žėrinčius dukros batelius, juos teks palaikyti iki kitų vestuvių. Ir apie šiltas jo sūnaus rankutes savo delnuose.